

meer dan anderen trad deze bij belangrijke gelegenheden als spreker op wiens redevoeringen werden uitgezonden – dat Soekarno er tot in '44 van overtuigd was dat Japan niet verslagen kon worden, was van der Plas echter niet bekend; evenmin, dat die grote volksmenner juist door die redevoeringen op Java veel meer bekendheid had gekregen dan hij ooit had bezeten. De verantwoordelijke observator in Australië die zich, het zij erkend, alle mogelijke moeite gaf om te *weten* wat in dat pijnlijk geïsoleerde Indië gebeurde, bezat geen betrouwbaar algemeen beeld waarin de eerder bedoelde losse berichten geïntegreerd konden worden. Het radionieuws waarop hij en anderen (te denken valt in de eerste plaats aan de *Nefis*) bijna uitsluitend aangewezen waren (nieuws overigens, dat pas van mei '43 af redelijk gevolgd kon worden maar waarin tot aan Japans capitulatie ernstige gapingen voorkwamen), was slechts de magere resultante van wat zich op Java en elders in Indië aan tegenstellingen binnen de Japanse groep en tussen die Japanners en de Indonesiërs voordeed – van de werkelijke ontwikkeling der politieke krachten had geen van de buiten Indië werkzame Nederlands-Indische autoriteiten enig denkbeeld en met de groepen die tot politiek handelen in staat waren, stond geen hunner in verbinding.

*

Na de eerste mislukkingen in '42 die wij in hoofdstuk I beschreven, heeft het later in '42, alsmede in '43 en volgende jaren niet aan pogingen ontbroken om de voor het Nederlands beleid allervitaalste geheime verbindingen zowel met Java als met Sumatra op te bouwen.

Zij zijn bijna alle deerlijk mislukt.